

GENT IN 1855

De gemeenteraadsverkiezingen in oktober 1854 waren ongunstig verlopen voor de liberalen. Advocaat Delehaye wordt burgemeester bij K.B. van 28 december 1854; baron Jules de Saint-Genois wordt schepen van onderwijs en schone kunsten ter vervanging van A. van Lokeren en Kervyn de Volkaersbeke wordt schepen van openbare werken ter vervanging van De Pauw. De schepenen Dubois (financiën) en Van Pottelsberghe de la Potterie (burgerlijke stand), die in 1851 verkozen waren voor zes jaar, behouden hun ambt.

Josse Jozef Delehaey werd geboren te Gent op 28 maart 1800. Hij behaalde het diploma van doctor in de rechten aan de universiteit te Gent en was burgemeester van Merendree tijdens het Verenigd Koninkrijk. In 1830 was hij lid van het Nationaal Congres; daarna was hij procureur des konings tot 1839. Hij werd volksvertegenwoordiger in 1849 en werd ondervoorzitter, daarna voorzitter van de Kamer. Na de verkiezing van 1857 verloor hij zijn mandaat, maar in 1870 werd hij opnieuw verkozen. Over zijn politieke loopbaan zal verder worden gehandeld. Hij overleed te Autryve op 22 september 1888.

4 Januari : Eergisteren rond acht uur 's avonds waren een vijftiental kurassiers in het Nodennaystraatje (zijstraat van de Veldstraat) aan het krakelen. Een drietal politieagenten kregen sabelslagen en moesten verzorgd worden. Zes kurassiers werden aangehouden.

14 Januari : De Melomanen houden een brooduitdeling in hun lokaal. Het Vlaemsch Gezelschap richt een brief aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers in verband met de hervorming van het landbouwonderwijs en vraagt dit onderwijs in de Vlaamse taal te doen verstrekken.

15 Januari : De minister van buitenlandse zaken heeft aan de burgemeester medegedeeld, dat Oostenrijk een schuld van 50 000 F gevorderd door de godshuizen van Gent erkend. Beter laat dan nooit !

19 Januari : De burgemeester heeft de politie bevel gegeven het bedelen aan de kerkdeuren en dit vooral bij huwelijken en begrafenissen te verbieden.

20 Januari : De metaalfabriek De Phoenix heeft bij gebrek aan bestellingen tweehonderd werklieden weggezonden. De overige arbeiders werken slechts acht uur per dag.

24 Januari : De Gazette van Gent schrijft : "Verscheidene achtereenvolgende jaren van duur leven hebben de arbeiders in een staat van verval

gebracht, dat al wat ze enigszins kunnen missen in de Berg van Barmhartigheid verpand werd. Nu is er niets meer om te verpanden. Geen huisraad, geen vuur in de haard; alles in koud, doods, akelig. Duizenden werklieden lijden koude, honger, gebrek." De krant vraagt aan de stedelijke overheid zalen in de stad te openen, waar de werklieden kunnen eten. De metaalfabriek Verboost-Tertzweil heeft een aantal werklieden afgedankt. De overigen werken slechts acht uur. De magazijnen van veel katoenspinnerijen zijn vol; reeds drie of vier fabrieken liggen stil. De Gazette van Gent klaagt het feit aan, dat de uitvoer van grondstoffen en de invoer van bewerkte stoffen begunstigd worden. Tevens vraagt de krant aan Van Hoorebeke, minister van openbare werken, locomotieven te bestellen bij de fabriek Phoenix en herinnert er aan, dat de twee beste locomotieven, le Duc de Brabant en le Comte de Flandre, in de werkhuizen te Gent werden gemaakt.

27 Januari : De gemeenteraad opent een inschrijving. Met de opbrengst zal soep aan de behoeftigen en aan de werklozen uitgedeeld worden. De Fonteïnisten geven een toneelvertoning ten voordele van de noodlijdende werklieden.

In de Holstraat werd een goedkope broodbakkerij geopend, waar het brood vier tot zes centimes goedkoper wordt verkocht.

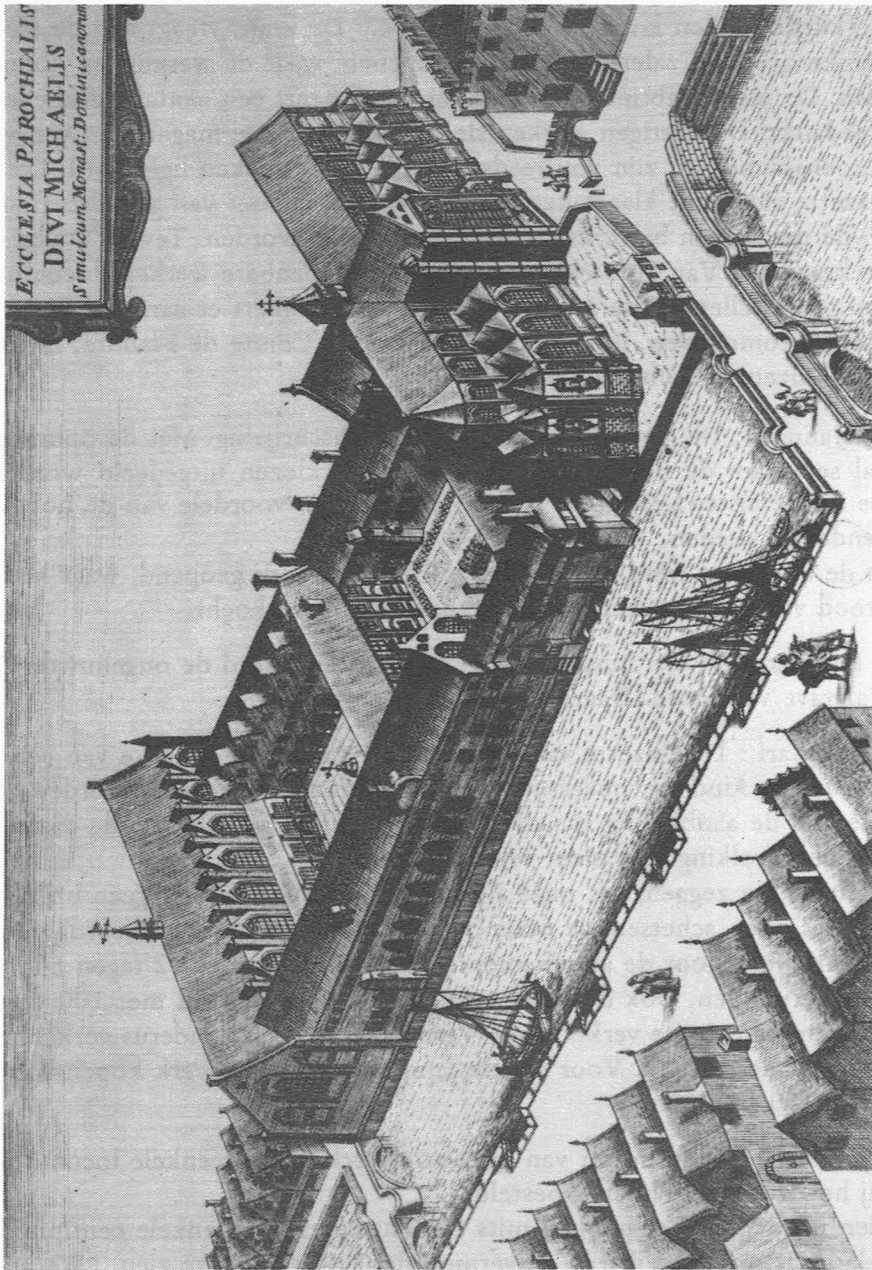
1 Februari : In een huisje aan het Gravensteen werd de ongehuwde Cl. Walgrave vermoord. Daarover verder meer.

2 Februari : De Gazette van Gent vraagt, dat bij de aangifte van een geboorte het kind niet meer naar het stadhuis moet gebracht worden. Wat later zal de aanbidding van de boorlingen bij de aangifte op de dienst van de bevolking niet meer vereist worden.

Wanneer we zeggen, dat onze Franse schouwburg dit jaar geen brillante affaires doet, schetsen we maar de gewone toestand. Op woensdag 31 januari werd door de abonneementen de baszanger met 72 tegen 54 stemmen verworpen. Ook de bariton onderging hetzelfde lot met 100 tegen 15 stemmen. In de verkoopzaal Verhulst werd een Sanderus verkocht voor honderd frank. Voor enkele jaren kon men dit werk kopen voor 40 tot 50 frank.

4 Februari : De minister van openbare werken heeft enkele locomotieven bij het werkhuis Phoenix besteld.

Men meldt, dat het publiek mits een entréeprijs van enkele centimes toegelaten is om het lijk van de vermoorde Cl. Walgrave te zien. "We begrijpen niet hoe de politie deze afschuwelijke tentoonstelling niet heeft verhinderd" schrijft de Gazette van Gent.

Het Dominicanerklooster (St.-Michielskerk, Leie met Predikherenbrug en St.-Michielsbrug)

12 Februari : De Loge Le Septentrion zal de ganse maand haar wekelijkse brooduitdelingen voortzetten.

18 Februari : In zijn vastenbrief veroordeelt bisschop Delebecque de vrijmetselarij; verder wijst hij op het gevaar bij de lectuur van sommige kranten en bestrijdt het rationalisme en het indifferentisme. De omhaling ingericht door het gemeentebestuur heeft 13000 F opgebracht. Deze som zal niet geschonken worden aan het Liefdadigheidsbureau maar gebruikt worden om behoeftige werklieden te helpen.

22 Februari : Volgens de Gazette van Gent zijn er nog altijd een aantal ongesloten rijtuigen bij de spoorwegen in gebruik. De krant drukt de wens uit, dat er een einde zou komen aan deze ongeoorloofde toestand. Al de klassen van de bevolking moeten met dezelfde bezorgdheid worden behandeld.

28 Februari : De pijpen voor het nieuw orgel in de St.-Niklaaskerk zijn aangekomen. Men werkt ijverig aan de bouw van de sierlijke orgelkast naar een tekening van J. Van Hoecke.

3 Maart : Te Gent werd nog een bakkerij voor goedkoop brood opgericht. Het kapitaal bestaat uit 4000 acties van 100 F. De bakkerij is gevestigd in de Lange Violettenstraat.

Op 2 maart bood het liberaal zakenkabinet H. De Brouckère haar ontslag aan. Op 30 maart zal het laatste unionistische ministerie Pieter de Decker worden gevormd, dat zal aanblijven tot oktober 1857.

7 Maart : De Gentse maatschappij Société des Choeurs werd uitgenodigd om te Parijs bij de opening van de grote tentoonstelling te zingen.

8 Maart : Men is begonnen met het bouwen van een spoorwegbrug aan het oud kasteel.

9 Maart : De directeur van de Franse schouwburg is failliet verklaard.

16 Maart : De gemeenteraad schenkt aan Nollet een ere-penning. De tekst van de penning luidt : "Aan stads horlogemaker Karel Nollet, die de electriciteit de eerste in 't groot heeft toegepast op de uurwerkwijzers in de stadslantaarnen geplaatst".

20 Maart : De beroemde violist Vieuxtemps (Verviers 1820 - Mustapha 1881) geeft een concert in het Casino. Reeds op achtjarige leeftijd trad Vieuxtemps op te Parijs en te Wenen.

30 Maart : Het volgende is wel uitzonderlijk voor de Gazette van Gent maar deze tekst willen we de lezers niet onthouden. "Het Vaderland,

dat nog altijd met dezelfde zeeverziekte behebt schijnt, stelt zich als sleepdrager van een Fransch blaadje onzer stad en wel om ons als medeplichtig te doen voorkomen aan de ruïne en den ondergang van meer dan 200 bakkers, omdat wij de lezers bekend maakten van de oprichting van een monsterbakkerij”.

31 Maart : H. Conscience houdt een voordracht te Gent in de Letterkundige Maatschappij over “De zending der vrouw”.

De gemeenteraad schaft het reglement van 8 mei 1806, waarbij de herbergiers verplicht zijn een lantaarn boven hun deur te plaatsen, af. Deze verplichting blijft echter geldig voor de ontuchthuizen. Ook het reglement van 28 juli 1814, dat het sluitingsuur van de herbergen bepaalde, wordt gewijzigd. Thans mogen de herbergen tot middernacht open blijven in plaats van tot tien uur 's avonds.

6 April : De zangmaatschappij De Vereenigde Werklieden zal op 9 april in de herberg De Prins in de Ramen een concert geven; de opbrengst is bestemd om een van haar leden van de militaire dienst vrij te kopen.

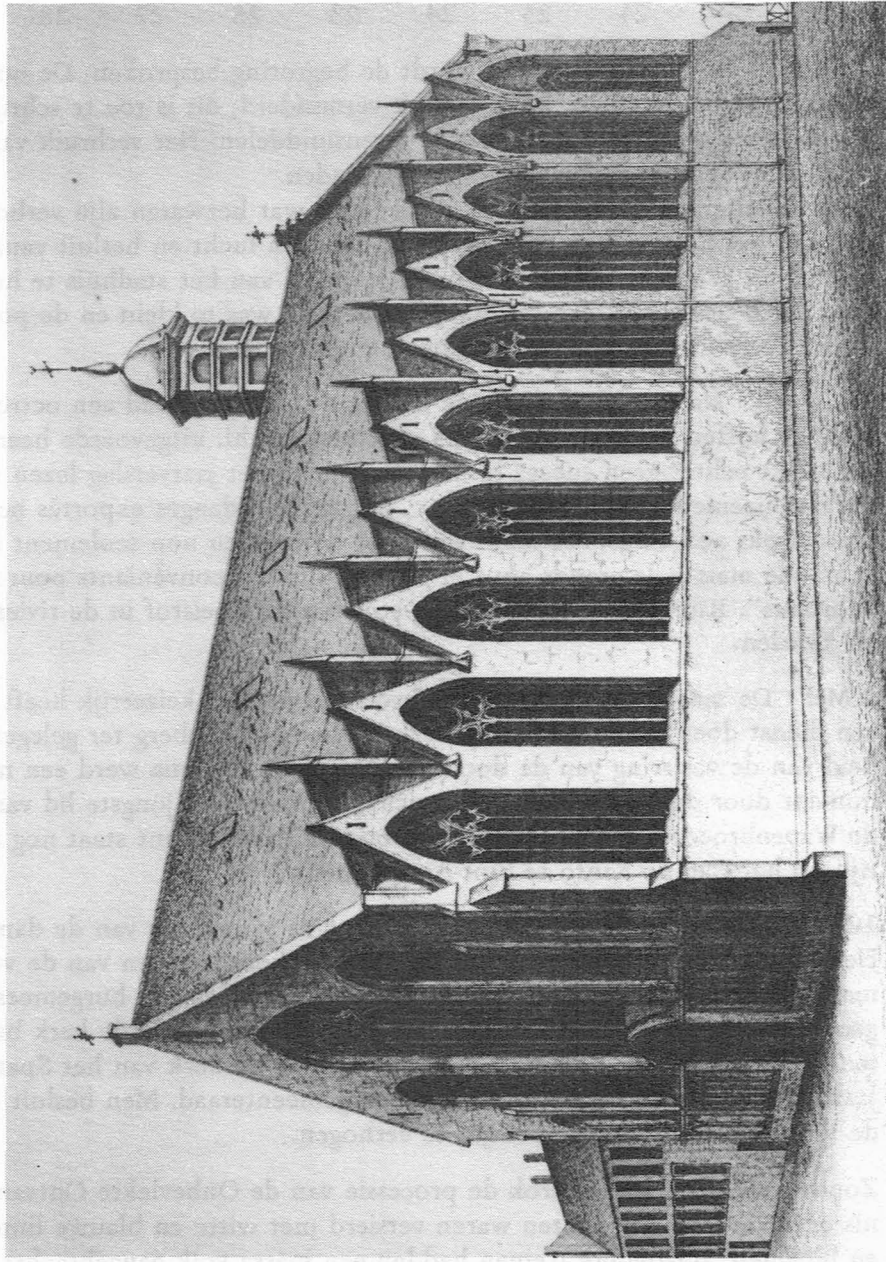
8 April : De Liefdadigheidswerkplaats heeft deze winter 110 000 liter soep uitgedeeld.

10 April : Heden overleed te Gent Jozef de Vleeschauwer, heel- en verloskundige. Hij werd geboren te Wichelen op 20 juni 1763. Deze Nestor van de faculteit werd in 1786 laureaat in de vroedkunde. Heel Gent kende hem. Nog voor kort zag men hem in de stad altijd in het zwart gekleed, met witte halsdoek, korte broek, sneeuw witte kousen en gespschoenen, een kostuum dat de leden der faculteit vroeger droegen en dat hij nooit wilde verlaten.

16 April : In een van de grootste fabrieken van Gent zijn verleden week een groot aantal werklieden zonder bezigheid gevallen; voor anderen werd het dagloon verminderd. De oorzaak : de langdurige oorlog en de onzekerheid van de toekomst. Het lot der werklieden is beklagenswaardig. Reeds verscheidene jaren zijn ze het slachtoffer van het duur leven en er is nog geen hoop op verbetering. Deze week zijn de prijzen van brood, vlees en boter nog verhoogd. De aardappelen zijn voor de werkmans onkoopbaar geworden.

Kijken we even de broodprijzen na.

	7.1	28.1	25.2	25.3	29.4	27.5	3.6
Intra-muros							
gebuid	45	46	43	44	47	47	49
ongebuid	37	38	36	36	39	39	41
rogge	24	25	22	23	26	27	28

Extra-muros

gebuid	42	43	41	41	44	44	46
ongebuid	35	36	35	34	37	37	39
rogge	24	25	24	23	25	27	28

21 April : In de gemeenteraad wordt de begroting besproken. De opbrengst van de octrooirechten is sterk verminderd; dit is toe te schrijven aan de uitzonderlijke duurte van de levensmiddelen. Het verbruik van vlees is bij de werklieden volledig opgehouden.

De gemeenteraad is van oordeel, dat er heel wat bezwaren zijn verbonden aan het houden van de botermarkt in open lucht en besluit vanaf 15 mei als proef de botermarkt in de voorzaal van het stadhuis te houden. Dit bleek echter een mislukking : de zaal was te klein en de politie was verplicht de zaal te doen ontruimen.

30 April : Na een lange discussie besluit de gemeenteraad een octrooierecht te heffen ten bedrage van 25 centimes per hl. uitgevoerde beer. Dit blijkt echter geen succes te kennen, wat in het jaarverslag lezen we : "L'établissement d'une taxe de 25 c. par hl. de vidanges exportées ne répond pas aux exigences de l'hygiène et donne lieu non seulement à la fraude mais à de grands abus et à beaucoup d'inconvénients pour les habitants". Ruimers en particulieren stortten de vloeistof in de rivieren en kanalen.

8 Mei : De maatschappij der Wapenbroeders van het keizerrijk heeft een dienst doen celebreren in de kerk te Sint-Amansberg ter gelegenheid van de verjaring van de dood van Napoleon. Daarna werd een monument door de maatschappij opgericht, onthuld. Het jongste lid van de Wapenbroeders is thans zestig jaar oud. Dit monument staat nog altijd op het Campo Santo te Sint-Amansberg.

12 Mei : De crinoline-rokken hebben thans de voorliefde van de dames. Het voorstel van de burgemeester de oude kerkornamenten van de voormalige kerk in het Vleeshuis - ornamenten, die volgens de burgemeester geen waarde hebben - uit te delen aan arme kerken, zoals de kerk buiten de Brugse poort, de kerk op Meulestede en de kerk van het Spanjaardkasteel, wordt aangenomen door de gemeenteraad. Men besluit ook de wedden van de politie lichtjes te verhogen.

Zondag 20 Mei : Heden trok de processie van de Onbevleete Ontvangenis door de stad. De straten waren versierd met witte en blauwe linten en bloemen. Bijzondere treinen hadden een massa volk aangebracht; ook diligenties en koetsen brachten veel kijklustigen. Drie militaire muziekkorpsen stapten in de processie. Aan de processie namen de kardi-

naal en elf bisschoppen deel.

24 Mei : De pauselijke nuntius heeft op donderdag 24 mei de eerste steen gelegd van de kerk van het Sint-Barbara-college in de Savaanstraat.

25 Mei : De krant De Broedermin betreurt, dat de kosteloze toneelvoorstellingen door schepen Kervyn niet in het programma van de Gentse kermis werden opgenomen en stelt de vraag "Is het soms om aan Le Bien Public genoeg te doen ?" De schepen zal het geld, dat bestemd was voor de toneelvertoningen gebruiken om door een Parijzenaar een vuurwerk te laten afschieten op het Belfort.

2 Juni : Opnieuw werd een maatschappij voor goedkoop brood opgericht, die zich zal vestigen op de Poel.

17 Juni : In een zangwedstrijd te Rijsel behaalden de Melomanen een eerste prijs en een gouden medaille van 300 F, het Willemsgenootschap bekwam een derde prijs en een medaille van 200 F. De maandag bij hun terugkeer uit Rijsel werden de beide groepen feestelijk ontvangen en in optocht naar het stadhuis geleid. De Melomanen heeft als voorzitter Kervijn en als bestuurder K. Miry; bij het Willemsgenootschap was de ondervoorzitter Willem Roghé en de bestuurder P. De Vigne.

1 Juli : Te Gent kwam een brief aan, die door de Gentenaar Judocus Cnudde te Sebastopol werd verzonden op 14 juni 1855. Het lijkt wel, dat de post heden trager werkt dan honderd jaar geleden.

20 Juli : Vreemde opkopers hebben op de botermarkt de boter gekocht aan de prijs door de boeren gevraagd. Zo steeg de prijs van de boter tot boven de twee frank per kg.

Op de aardappelmarkt hadden enkele onlusten plaats. 's Morgens vroeg hadden werklieden hun vrouw vergezeld naar de markt en verplichtten de boeren hun aardappelen te verkopen tegen 10 centimes per drie kg. Er was veel verbittering tegen de opkopers. Volgens de Gazette van Gent werden de aardappels te Gent verkocht tegen 34, 36 en zelfs 40 centimes per drie kg. Op maandag 23 juli waren er weer moeilijkheden. De aardappels werden verkocht tegen 25 centimes per drie kg., de erwten van 12 tot 14 centimes per liter.

4 Augustus : De Gentse vlasfabriek op de Vogelenzangkaai heeft eergisteren voor de eerste maal haar werklieden aardappelen tegen verminderde prijs bezorgd (18 centimes per drie kg.) Dierman-Seth, fabrikant in de Ham, verkoopt aan zijn werklieden aardappelen van eigen bedrijf tegen 20 centimes per drie kg.)

Op 9 juni werd de beschuldigde Jan Dewaet wegens de moord op het

Veerleplein op 1 februari ter dood veroordeeld. De halsrechting had plaats op zaterdag 4 augustus om zes uur. De guillotine was opgesteld achter de Sint-Machariuskerk en was omringd door rijkswachters en soldaten. Volgens de Gazette van Gent leek alles meer op een jaarmarkt dan op een strafplaats.

Onderzoeken we verder de evolutie van de broodprijzen.

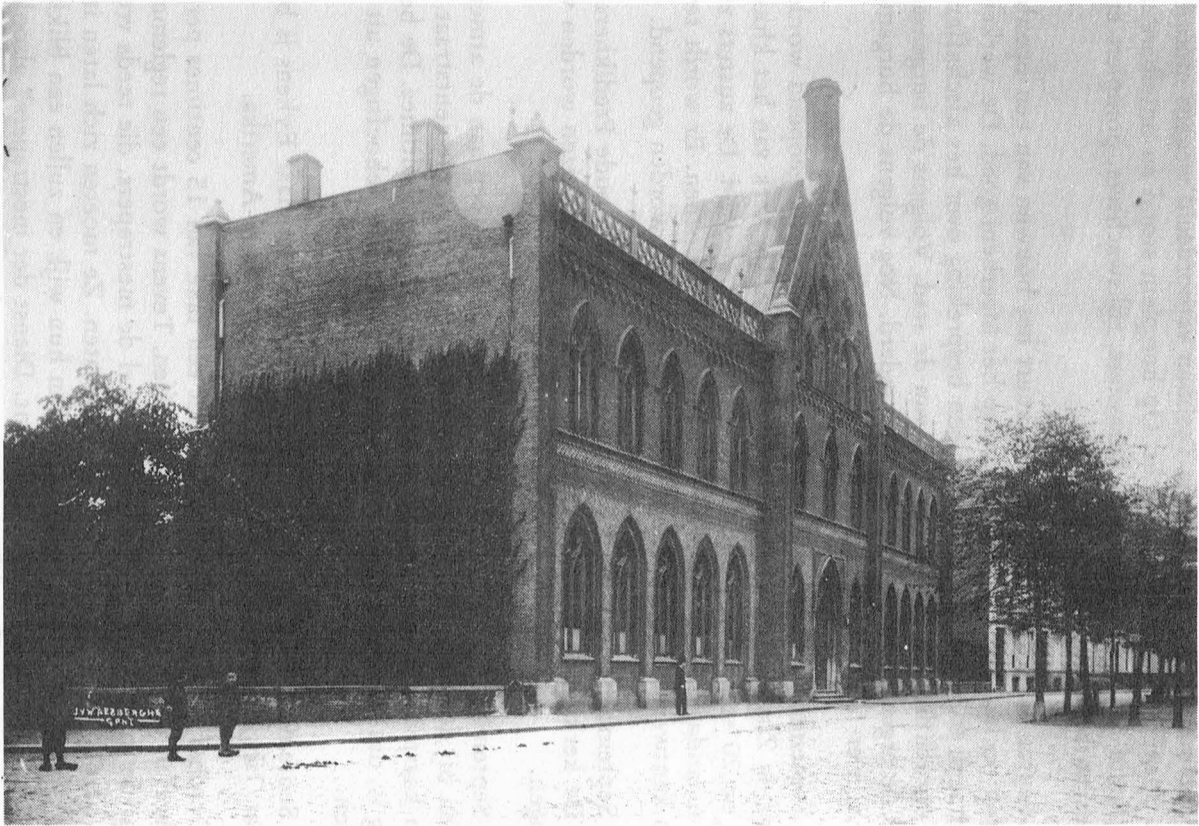
	10.6	15.7	19.8	16.9	28.10	28.11
Intra-muros						
gebuid	55	51	53	53	58	56
ongebuid	45	43	43	45	48	48
rogge	30	25	26	29	29	30
Extra-muros						
gebuid	52	49	50	50	53	53
ongebuid	43	41	41	43	42	44
rogge	30	25	26	29	29	30

Op 4 augustus beslist de gemeenteraad de oude marktreglementen weer in voege te brengen. Deze reglementen dagtekenden van : aardappelmarkt : 25.10.1817, botermarkt : 12.6.1804, graanmarkt : 7,11.1676 en 28.1.1803, markt pluimvee : 20.12.1806, veemarkt : 18.3.1817. De bedoeling is voornamelijk het opkopen door vreemde kooplieden te verhinderen. Tevens wordt een octrooirecht van 70 centimes per hl. op de invoer van paarden- en duivenbonen goedgekeurd, alsmede een recht van 94 centimes per hl. op de bloem van paarden- en duivenbonen.

13 Augustus : E. Moyson heeft in de poësis de eerste prijs voor Nederlands geschonken door het Willemsfonds behaald. In september bij de algemene wedstrijden voor het middelbaar onderwijs zal E. Moyson een eervolle vermelding behalen voor een Griekse vertaling, een eerste prijs voor Latijn en een accessit voor Nederlands.

19 Augustus : Danszaal Apollon. Buiten de Kortrijkse Poort te Gent. Ter gelegenheid van St.-Pieterskermis op zondag 19, maandag 20 en zondag 26 augustus : luisterrijk dansfeest. Een goed orkest zal de allernieuwste dansen uitvoeren. Het buffet zal van lekkere dranken en eetwaren voorzien zijn. Personen, die met rijtuigen naar de zaal komen, zullen geen barrière-rechten moeten betalen.

3 September : Deze morgen is de Belgische driemaster Theodore uit onze haven naar Indië vertrokken. Het is de zevende maal, dat dit schip naar die verre streek reist. We hopen in mei 1856 zijn gelukkige thuiskomst te mogen melden.

Het Van Caeneghemgesticht (Copyright A.C.L. Brussel)

5 September : Men is thans bezig het ijzeren bovengedeelte van het Belfort te verven. Over enkele dagen zal het ijzerwerk het voorkomen hebben van een stenen toren.

6 September : Deze morgen is Taelman veroordeeld wegens moord in het Spanjaardkasteel gehalsrecht. Op het plein stond en ontelbare menigte. Rond het schavot stonden kurassiers, rijkswachters, pompiers en politieagenten opgesteld.

15 September : De gemeenteraad keurt het bouwen van een openbare pomp op het Sint-Pietersplein en op het Meerhem goed. De werken bedragen 4 318 F. Daarna volgt een bespreking over het afschaffen van de ontuchthuizen in het centrum van de stad. Volgens de burgemeester zijn de ergerlijke tonelen sterk verminderd. Nog volgens de burgemeester zijn er te Gent 60 tot 70 verdachte huizen.

19 September : In onze stad zal een nieuw klooster geopend worden door de Zusters der Visitatie op de Coupure. De kerk van het klooster zal op 20 september door de bisschop worden gewijd. De zusters zullen op maandag 24 september hun Franse klassen openen. Er wordt tevens een kantwerkschool ingericht, die in oktober zal worden geopend.

21 September : Men breekt thans de toren van de oude Predikherenkerk af. De kerk zal later verdwijnen en door een reeks huizen worden vervangen.

28 September : Van maandag 1 oktober zal men soep aan de armen uitdelen bij de Zusters van Sint-Vincentius in de Gouvernmentstraat. Men kan kaarten voor een liter soep bekomen voor tien centimes. De bedoeling is, dat welstellenden kaarten kopen om ze aan behoeftigen uit te delen.

29 September : De kruisweg van de Gentse kunstenaar Eykens is bijna klaar. Hij is bestemd voor een kerk te St.-Louis in Amerika.

1 October : De gemeenteraad besluit een taxe van 15 centimes per hl. te heffen op de uitvoer van ruimstoffen. Tevens wordt een reglement voor de mestrapers goedgekeurd. Enkel de mestrapers, die reeds vroeger dit beroep uitoefenden, worden toegelaten. Ze moeten zich laten inschrijven bij de politiecommissaris van hun wijk en zullen een blikken plaat met de vermelding "Stad Gent. Dienst der mestrapers" alsook met het nummer van de wijk ontvangen. Deze plaat moeten ze op de rechter arm dragen. De mestrapers mogen enkel hun beroep uitoefenen in de straten, die hun door de politie worden toegewezen. Ze mogen enkel een stootkar of een kruiwagen gebruiken. Het is verboden zich bij de

particulieren aan te bieden om afval op te halen.

15 October : De Gazette van Gent meldt, dat de Leopoldstraat, die werd aangelegd in 1792, nog altijd niet geplaveid is.

31 October : De nieuwe opera van Gevaert "Les Lavandières" oogst te Parijs een groot succes. De Fonteinisten openen het toneeljaar met het werk Laureins Coster door N. Destanberg.

13 November : Tijdens een vergadering van de Gentse katoenfabrikanten wordt een protestschrijven tegen de vermindering van de invoerrechten op fabrieksgoederen en opgesteld door Ferd. Lousbergs goedgekeurd.

11 December : Het gemeentebestuur heeft heel wat problemen met het opstellen van een sluitende begroting. Een aantal octrooirechten worden verhoogd. De belasting voor de nachtwacht wordt vervangen door een belasting op de bewoonde huizen met een huurwaarde van meer dan 200 F per jaar en zal 2 1/2 o/o van de huurwaarde bedragen.

1855 was een jaar van duur leven, van werkloosheid, van honger en elende. Het jaarverslag vermeldt : "La persistance de la cherté des denrées alimentaires et le chômage de quelques établissements sont les causes de l'accroissement de la misère". In 1855 werden 4 870 gezinnen met 19 480 personen het ganse jaar en 780 gezinnen met 3 120 personen tijdelijk geholpen of in totaal 22 600 personen of 21,3 o/o van de bevolking.

In augustus 1855 werd de "Vereeniging voor 't algemeen welzijn" opgericht met als doel aardappelen aan de lagere standen te verkopen aan een verminderde prijs. De activiteiten begonnen in augustus 1855 en zullen eindigen op 20 mei 1856. De gemiddelde prijs van de verkochte aardappelen lag tussen 22 en 26 centimes per drie kg.

Einde 1855 werd het Van Caneghemgesticht voor blinden geopend; het bestuur werd toevertrouwd aan de Broeders van Liefde.

En terwijl de Engelsen en de Fransen op 8 september 1855 Sebastopol veroverden, ontdekte Livingstone de Victoria-watervallen in Afrika en stierf in Zweden de filosoof Kiergegaard, die eerst een kleine eeuw later een grote invloed zal uitoefenen op de wijsbegeerte. In Parijs werd een wereldtentoonstelling gehouden en werd het eerste grootwaren huis geopend. Een slecht jaar is voorbij.

M. STEELS